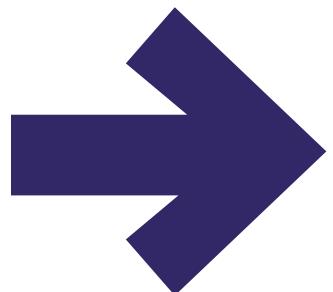

POUČAVAJ PROMJENU

Kako postati nastavnik globalnog obrazovanja u 8 koraka

START THE CHANGE

START THE

Start the change! je projekt sufinanciran sredstvima Europske komisije čiji je cilj podizati razinu osvještenosti među evropskim građanima o ciljevima održivog razvoja (engl. kratica SDG). Projekt zagovara udruživanje napora kako bi se iskorijenilo siromaštvo, zaštitila planeta te osigurao mir i napredak. Start the Change!, u suradnji s nastavnicima i edukatorima, predlaže edukacijski model koji se može iznova primijeniti kojime se može povećati angažiranost učenika i mladih ljudi unutar njihovih zajednica. Cilj je projekta ojačati mreže među školama, organizacijama i lokalnim vlastima.

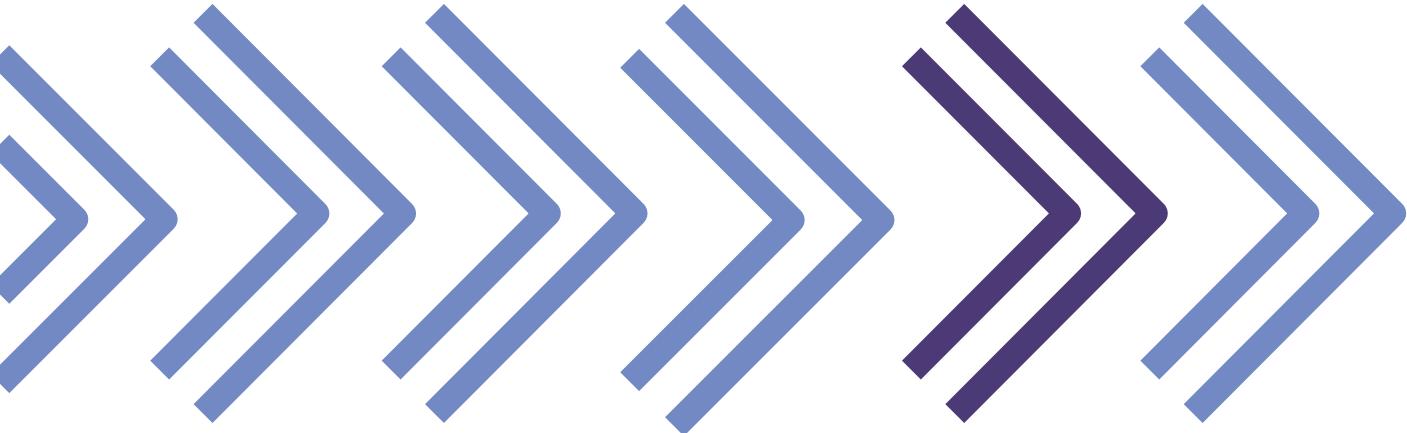
Predloženi *građanski putevi* pozivaju mlade ljude u dobi od 15 do 24 godine na istraživanje stvarnosti u kojoj žive te da promisle o odnosu između migracija i globalne nejednakosti, pokrenu promjene u njihovim zajednicama i podrže održivi razvoj.

Posjetite nas na web stranici www.startthechange.eu

Ove smjernice rezultat su dogovora između 45 nastavnika iz cijele Europe koji su se družili na Malti od 28. listopada do 2. studenoga 2018. Svi zajedno su dio Start the Change! projekta, a Služili su se svojim iskustvom kako bi promišljali o glavnim izazovima razvijanja edukacijskih aktivnosti o globalnim problemima s posebnim fokusom na ciljeve održivog razvoja (SDG-ove) i migracije.

Tijekom okupljanja razmatrali su glavne ciljeve i dionike s ciljem identificiranja zajedničkih rješenja ovih izazova kako bi pomogli ostalim kolegama pri izradi i ostvarivanju učinkovitih projekata.

Uključivanje i kreiranje edukacijskih aktivnosti o osjetljivim pitanjima poput migracija, može biti izazovno. Poticanje učenika vidjeti stvari iz kuta ljudskih prava i održivog razvoja nije jednostavan proces, ali je nužan ako želimo izgraditi pošteniji i pravedan svijet.

Nastavnici se mogu naći pred mnogim izazovima sustava, kao što su vremenska ograničenja i poteškoće pri povezivanju ili uklapanju globalnih problema u predmetni nastavni program. Dobivanje podrške i uključivanje radnih kolega mogu predstavljati dodatne probleme pa u nekim slučajevima moraju ohrabriti i

motivirati učenike, njihove obitelji i širu školsku zajednicu na uključivanje u rješavanje osjetljivih globalnih problema. Naš je zadatak ponuditi smjernice nastavnicima i edukatorima kako kod učenika podizati razinu osviještenosti o tome kakav utjecaj mogu imati njihovi životni izbori te ih poticati na to da postaju pokretači promjene.

Identificirali smo **tri područja** za koja mislimo da tvore učinkovit projekt globalnog građanskog obrazovanja: i) razvijanje osviještenosti (kognitivne), ii) povećanje osjetljivosti (emotivne) i iii) pokretanje radnji (ponašanje). Vidjeti ćete da ove dimenzije tvore dio svake od osam smjernica koje slijede te usmjeravanje na njih tijekom svog planiranja i razvijanja projekata, mogu vam pomoći pojačati učinak projekta. Također smatramo da je važno razmotriti sljedeće:

- » Promislite s kakovom skupinom radite kada se bavite osjetljivim pitanjima i razmislite o njihovim mogućim emocionalnim odgovorima i osjećajima.
- » Potičite učenike na traženje novih informacija, perspektiva i gledišta kako bi im pomogli proširiti svoje znanje i razumijevanje problema koje istražuju.
- » Pomažite i ohrabrujte učenike da stvaraju i utječu na promjenu. Krajnji je cilj edukacijskog procesa kod učenika primjeniti što su naučili i da započnu promjenu u svojim životima i u svijetu oko njih.

Osam smjernica sažimaju doprinose svih nastavnika te su podijeljene u **tri faze** za koje vjerujemo da su ključne za učinkovit projekt: **početak projekta** (faza planiranja), **ostvarivanje projekta** (faza implementacije) i **evaluacija projekta** (faza evaluacije).

Ako čitate ove smjernice najvjerojatnije ste već upoznati s nekim od poteškoća i izazova s kojima se susreću mnogi nastavnici u Europi. Nadamo se da će ove smjernice pomoći vama i vašim učenicima kako bi izvukli maksimum iz vašeg projekta te da će vas osnažiti kao „nastavnika globalnog obrazovanja“.

**DJELUJTE KAO
MODERATOR,
NE
KAO NASTAVNIK**

1

Globalno građansko obrazovanje je više od samog prenošenja znanja vašim učenicima. Puno problema koje obuhvaća su dinamični, nisu isti, te ih treba istražiti, a ne „naučiti“. Stoga je ključni cilj stvaranje najboljih uvjeta za učenje kako bi svi uključeni mogli bolje razumjeti probleme, bilo da su oni lokalni, globalni ili oboje.

Svrha ovoga je ponuditi bolje mogućnosti za dijeljenje perspektiva, ideja i učenja umjesto da se više usmjerava na doprinose i ishode. Vaša je uloga omogućiti i poduprijeti ovaj proces, a ne samo podučavati sadržaj.

Planiranje

- Stvoriti otvorenu, uključivu i odgovornu okolinu za projekt; dijeliti materijale, metode i ideje sa svojim učenicima. Omogućiti proces identificiranja uobičajenih potreba, očekivanja i projektnih ciljeva koristeći aktivnosti koje su dinamične i potiču na uključivanje.

Realizacija

- Ako zamolite učenike da s vama sjednu ili stoje u krugu to može pomoći stvaranju prostora za razgovor i debatiranje što uključuje sve sudionike i svi jednako doprinose. Kompleksnost nekih problema s kojima se možete susresti može značiti da s vama u prostoru trenutno nisu prisutni stručnjaci; sam taj proces istraživanja jest ono što pruža najveću mogućnost učenja za sve.
- Iskoristite aktivnosti kao priliku za učenje zajedno s vašim učenicima; pažljivo slušajte ono što govore, vodite zabilješke i zajedno s njima istražite nove teme, pitanja i ideje.
- Važno je biti svjestan načina na koji pričate te biti jasan. Možda bi čak trebali i identificirati ključne pojmove odmah na početku (migranti, izbjeglice, tražitelji azila...). Koristite precizan, jednostavan i inkluzivni jezik te osigurajte pristup svim

sudionicima procesa učenja.

Obratite posebnu pozornost na probleme vezane za spol, posebice ako pričate na jeziku gdje se koristi muški rod u padežima u množini.

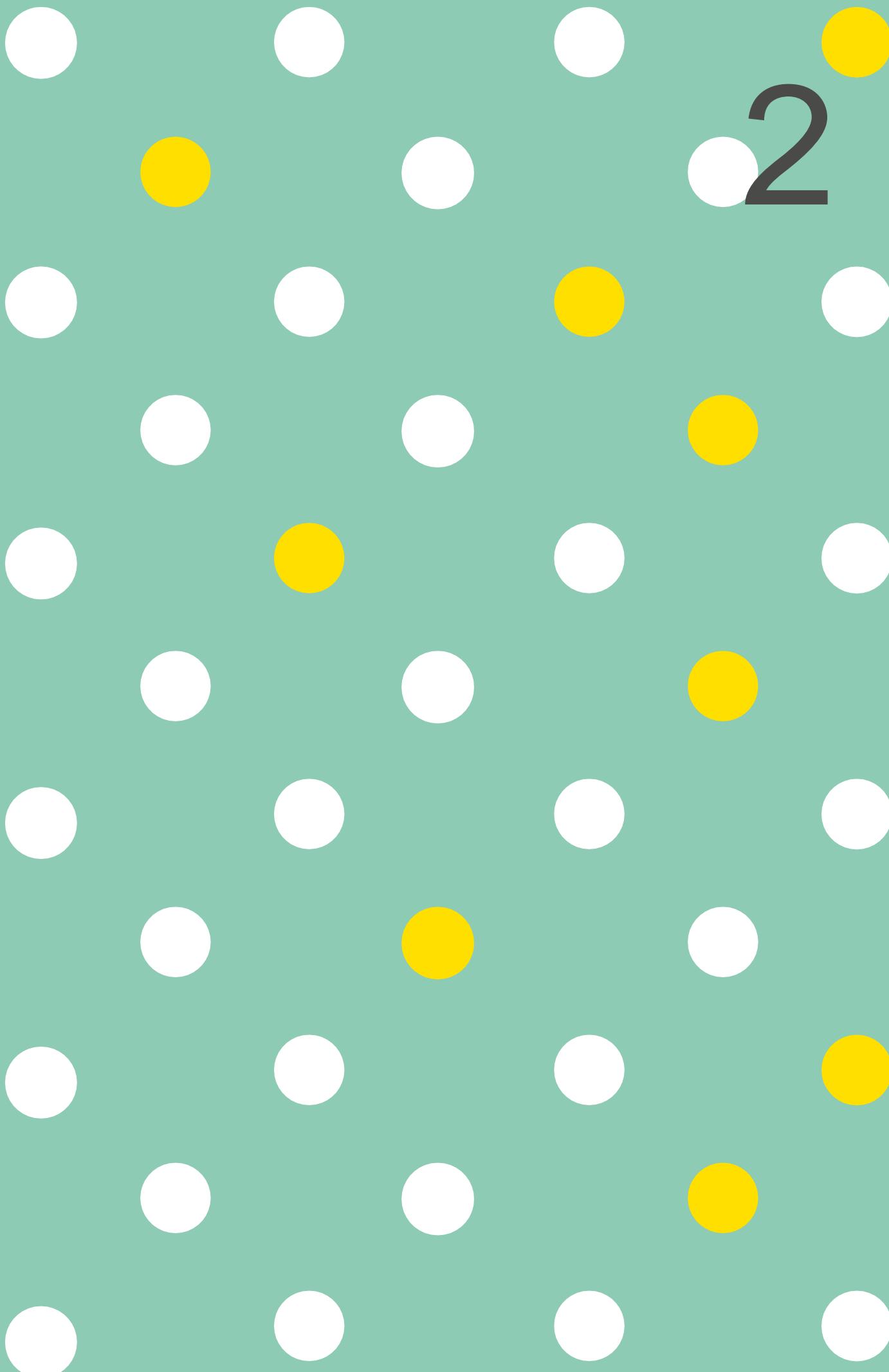
- Vodite zabilješke koje svi mogu vidjeti tijekom aktivnosti (na ploči, pametnoj ploči, papiru itd.) i pokušajte napraviti sažetak rasprave, ističući glavne koncepte i prikazujući kako su povezani. Identificirajte ili izvucite zajedničke zaključke ako je moguće.

Procjena

- Stvorite uvjete koji vam dozvoljavaju da zajednički procijenite edukacijski proces. Omogućite procjenu u najboljoj mjeri bez da utječete na svoje učenike.
- Sudjelujte u procjeni i pomozite mladim ljudima detaljno analizirati iskustvo. Djelujte kao promatrač ili moderator postavljajući pitanja i naglasite koje bi aspekte trebali razmotriti.
- Jedan korak evaluacijske faze može biti bez debate kako bi osigurali učenicima da se u potpunosti izraze. Svakom od njih dajte priliku da objasne što su smatrali dobrim, a što bi se moglo poboljšati, bez komentara drugih sudionika ili daljnje rasprave.

**OSNAŽITE I
VJERUJTE
MLADIM
LJUDIMA DA ĆE
POSTATI
PROTAGONISTI
CIJELOG
PROCESA
UČENJA**

2

**Globalno građansko
obrazovanje stavlja
učenika u središte procesa;
njegove karakteristike,
gledišta, kompetencije, jače strane
i slabosti tvore dio toga što su,
kako uče i čime doprinose.
Važno je omogućiti mladim ljudima
da budu pravi protagonisti
projekta, počevši od
razvijanja do procjene, kako bi
to bio odraz njih i
njihovih iskustava, kao i većih
problema koje istražujete.**

Planiranje

- ➡ Započnite tako što ćete istražiti što zanima vaše učenike kako bi proces i sadržaj bili relevantni njima kao osobama i kao grupi. Imajte na umu da istraživanje SDG-a i migracija neizbjegno znači rad na osjetljivim pitanjima.
- ➡ Budite otvoreni i fleksibilni s pitanjima koje koristite za otvaranje i istraživanje tema/problema. Radije iskoristite ista ona koja mladi ljudi traže i pratite raspravu umjesto da se oslanjate na ista ili unaprijed odlučena pitanja.

Realizacija

- ➡ Omogućite im da „osjete“ problem koristeći metode koje im pomažu „staviti se u tuđu kožu“. Također, pazite na njihove osjećaje kroz cijeli ovaj proces. Imajte na umu da je moguće da negativne emocije i osjećaji mogu isplivati na površinu, ali da, u pravom okruženju inkluzivnosti i otvorenosti, to može biti neprocjenjiv dio razvoja projekta i njih kao osoba.

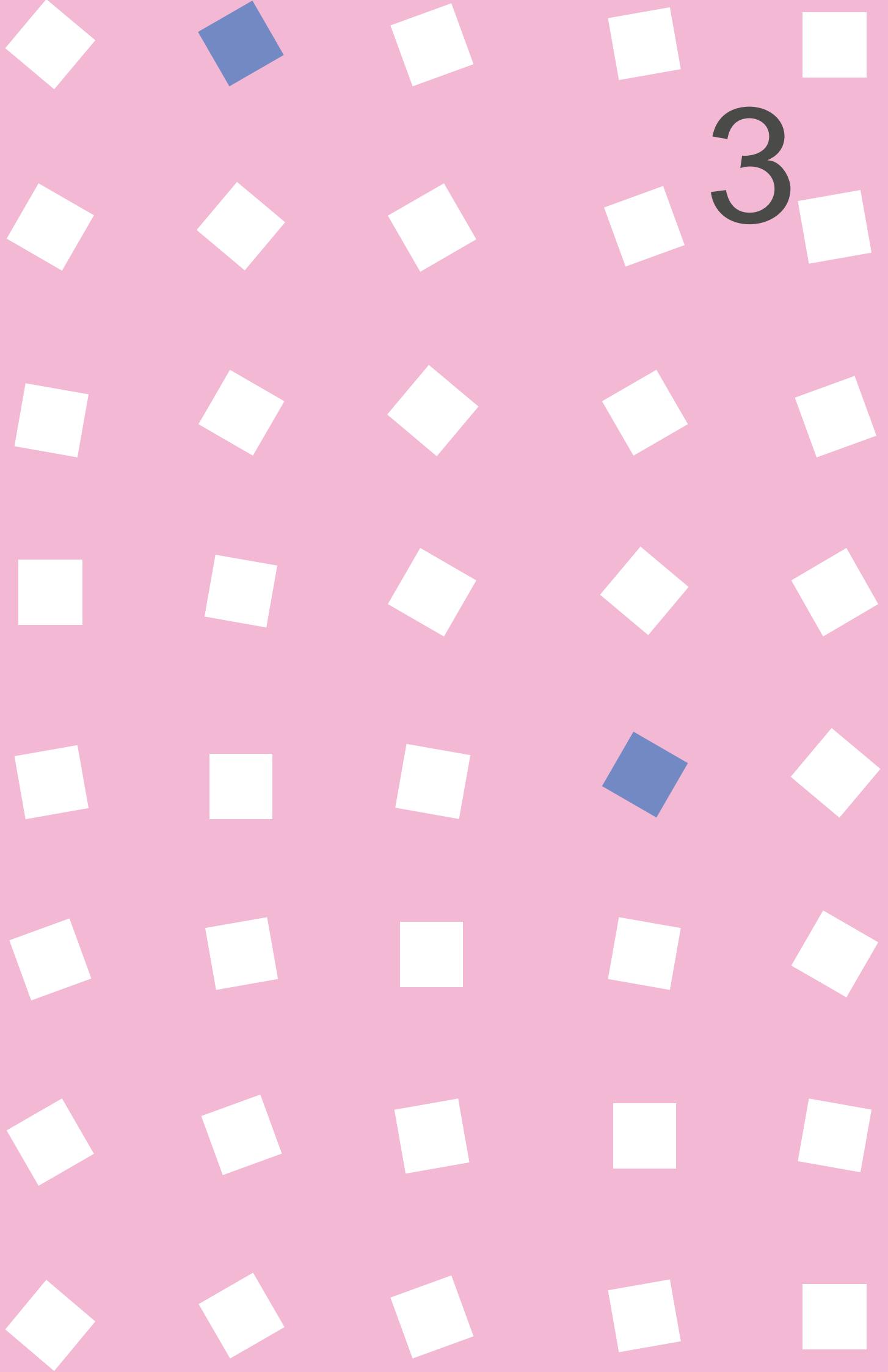
- ➡ Dajte mladim ljudima prostora i vremena da doprinesu svojim znanjem i razumijevanjem, imajući na umu da će njihova osobna iskustva u i izvan škole utjecati na njihovo gledište na probleme u lokalnom kontekstu.
- ➡ Omogućite prostor unutar projekta kako bi utvrdili na koji najbolji način osobe mogu sudjelovati i doprinositi te razmotrite različite uloge i način kako ih dodijeliti. Ovo može uključivati ključne zadatke poput društvenih mreža, istraživanja, kontaktiranja stručnjaka itd.

Procjena

- ➡ Ohrabriranje mlađih ljudi na samoevaluaciju je važno: ispituјte ih ne samo o onome što su naučili, već i kako su se osjećali tijekom projekta, osobno, kao član skupine te kao građanin.
- ➡ Budite spremni na zamjenu uloga i zamolite ih za povratne informacije o učinkovitosti projekta kako bi se unaprijedili kada je riječ o radu na osjetljivim pitanjima. Upitnici možda nisu najbolje sredstvo procjene sudjelovanja: možete koristiti krug misli ili neke druge alate koji stimuliraju kreativnost i proširuju povratne informacije.

**UZMITE U
OBZIR DA SU
GLOBALNI
PROBLEMI
INTER-
DISCIPLINARNI**

3

Globalno građansko obrazovanje nije specifičan predmet niti metodologija. To je pristup koji može obogatiti poučavanje i učenje postojećih predmeta i nastavnog programa, a nije „dodatak“ ili dodatni radni zadatak. Zapamtite da su globalni problemi interdisciplinarni. Neka vas ohrabri spoznaja da su svi predmeti relevantni (čak i oni koji nisu povezani na očiti način); samo treba naći poveznice ili prilike u području svoga predmeta.

Planiranje

- Surađujte s vašim školskim timom kako bi razvili pozitivan stav prema globalnom građanskom obrazovanju. Razgovarajte s vašim kolegama i stručnim timom a o postavljanju vremenskog roka i osiguravanju prostora za razvoj projekata.
- Identificirajte područja ili prilike za povezivanje s globalnim temama počevši s vašim nastavnim programom.
- Promovirajte multidisciplinarni pristup uključujući i druge kolege. Ohrabrujte ih i podupirite u pronašlasku relevantnih područja unutar njihovih predmeta. Pripremite projekt zajedno, identificirajte ključne ciljeve, aktivnosti i odredite rok.

Realizacija

- Kada razmišljate o projektu, prilagodite predmetne teme i sadržaj kako bi uključili u njega globalne dimenzije ili fokus.
- Pazite kako se razvija rad ili uključenost vaših kolega u projekt kako bi imali (i podijelili s njima) potpunu perspektivu vezanu za proces i rezultate, izmjenu stvari i, ako je potrebno, prilagodbu.

→ Globalno građansko obrazovanje (GGO) može obogatiti vaš nastavni program. Možete iskoristiti „Lekcije s Juga“ (Lessons from the South) kako bi integrirali različita gledišta, najbolje prakse i alate za odabrane globalne probleme.

Procjena

- Nemojte sami sebi zadati dodatni posao stvaranjem odvojenih evaluacijskih alata. Obogatite one koje već koristite i koji se uklapaju u nastavni program tako što ćete dopuniti dodatne dokaze koje vam je projekt pomogao prikupiti. Možda ćete željeti obratiti dodatnu pozornost na „meke vještine“ ili one koje nisu toliko izražene u standardnom evaluacijskom procesu.
- „Globalne škole trebaju globalne nastavnike“ stoga kreiranje instrumenata za vas i vaše kolege kako bi pratili kompetencije globalnih unastavnika, mogu vam pomoći u usmjerenosti na ključne vještine/aspekte.

→ Sudjelujte u nacionalnoj debati koja promiče globalno građansko obrazovanje kao dio edukacijskog sustava i unutar edukacijske politike. Vaši doprinosi i iskustvo su važan dio kako bi se GGO razvilo i pridobilo daljnju potporu.

**OSIGURAJTE DA
SU AKTIVNOSTI
OBLIKOVANE
PREMA VAŠIM
KOMPETENCIJAMA
I
KOMPETENCIJAMA
VAŠIH UČENIKA**

4

Globalno građansko obrazovanje pruža mogućnosti spajanja formalnog učenja i svakodnevnog života. Otvara nastavni program širokom spektru društvenih i klimatskih problema, pruža instrumente potrebne za njihovo razumijevanje i za pronalaženje kreativnih rješenja kako bi se suočili s izazovima svijeta koji se ubrzano mijenja te koji je međuovisan. U isto vrijeme pruža priliku za uključivanje pristupa koji u isto vrijeme prate i razlikuju se od standardne nastavničke prakse, predlaže inovativne metodologije koje njeguju profesionalni razvoj.

Projekt GGO usvaja pristup kompetencija kao stil poučavanja; manja je usmjerenost na znanje, činjenice i figure te više na ohrabrvanje mladih ljudi na istraživanje, samostalno učenje i razvijanje smisla povezanosti i odgovornosti. Kako bi razvili njihove kompetencije, nastavnici i edukatori mogu poticati mlade ljudi na znatiželju, osmišljavanje teza, suradnju i pronalazak rješenja za probleme.

Planiranje

- Nemojte se sami nositi s izazovima i etičkim dilemama s kojima se edukatori susreću. Potražite podršku od vaših kolega i planirajte svoje kontinuirano učenje. Stalno se obrazujte o sadržaju i metodologijama. Potražite ili zatražite korisne alate za vaše projekte te se povežite s vašim kolegama.
- Obrazujte se o sadržaju i metodama koje će biti razvijene u vašem projektu.
- Osigurajte da mladi ostanu u centru edukacijskog procesa, izgrađuju i promoviraju svoje kompetencije. To će osigurati povezanost uz projekt i da mladi budu protagonisti procesa učenja.

Realizacija

- Zasnivajte svoj rad na iskustvu povezanim sa stvarnošću. Potrebno je da znanje i sadržaj budu na djelu: ako mladi ljudi vide sadržaj svojim očima, oni stječu ne samo znanje, već i kompetencije.

- Potaknite kritičko mišljenje kao preduvjet. Učite mlade ljudi kako kritički razmišljati i promovirajte kreativnost koristeći posebne alate (analiza novinskih članaka, „metoda šest šešira“, različiti pogledi, žive knjižnice...).
- Podupirite samostalno organiziranje i aktivno djelovanje građana. Počnite u svojoj školi i pozovite mlade ljudi odrediti prioritete u njihovom svakodnevnom životu o kojima mogu raspravljati u demokratskim institucijama škole kojima upravljaju učenici, tj. učeničko vijeće.
- Pojačajte trajni kreativni način razmišljanja kako bi stvarali ideje. Razmišljajte o različitim tehnikama razvoja, Disney metodi, omogućite razgovor, istraživanje na internet stranicama i osobno iskustvo.

Procjena

- Upoznajte studente s kompetencijama koje su stekli tijekom postupka. Možete koristiti strategije koje se usklađuju s ciljevima učenja i istovremeno se mogu koristiti za podršku pri učenju (npr. promišljanje i samoprocjena, povratne informacije kolega, časopisi, portfelj).

START THE

CHANGE

www.startthechange.eu

MADRE CORAJE

**VJEŽBAJTE
PRONALAŽENJE I
IDENTIFICIRANJE
POVEZNICA**

5

Jedan od ključnih elemenata projekta globalnog građanskog obrazovanja jest to što potiče sudionike na istraživanje poveznica između njihovog ponašanja i globalnih problema.

Radi se o učenju u kojemu smo svi povezani jedni s drugima kroz naše svakodnevne postupke.

To uključuje razvijanje osjećaja odgovornosti i nadilaženje znajući dosta o pojedinom predmetnom području ili problemu. Shvaćanje

povezanosti između naših djela i njihovih posljedica je od najveće važnosti, čak i ako povezanost nekada nije vidljiva ili se s njom nije lako nositi.

Planiranje

→ Osmislite obrazovne projekte koristeći mikromakro pristup: od lokalnog do globalnog, od osobnog do kolektivnog, od emocionalnog do racionalnog. Planirajte aktivnosti koje potiču učenike na sagledavanje problema iz različitih gledišta, kako iz vlastite perspektive i iz kolektivne, tako i iz lokalne perspektive i iz globalne, koristeći emocionalnu i racionalnu inteligenciju.

kako možemo doprinijeti njegovu rješavanju s našeg područja, škole, doma? Koje su posljedice mojih postupaka ili naših lokalnih izbora na globalnu zajednicu?

→ Istaknite poveznice između informacija i znanja koje možda nisu odmah vidljive. Ako vježbate sa svojim učenicima kako bi uvidjeli povezanosti, interakcije, veze između znanja različitih disciplina, predmeta i konteksta, ne samo da učite, već i razumijete globalne probleme i rastete s njima.

Realizacija

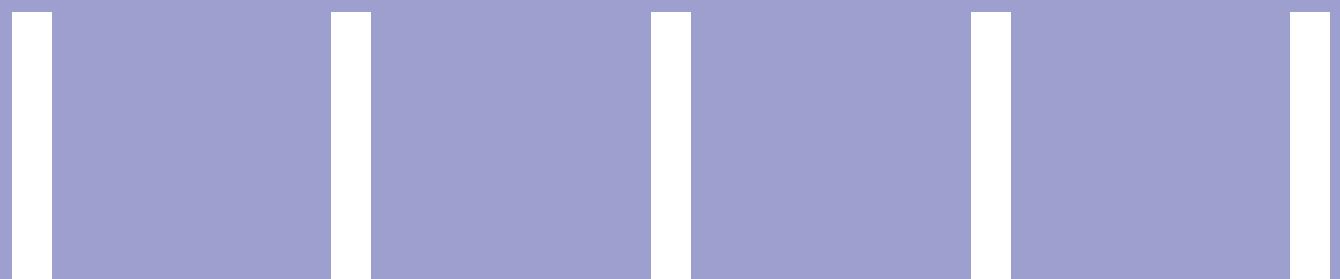
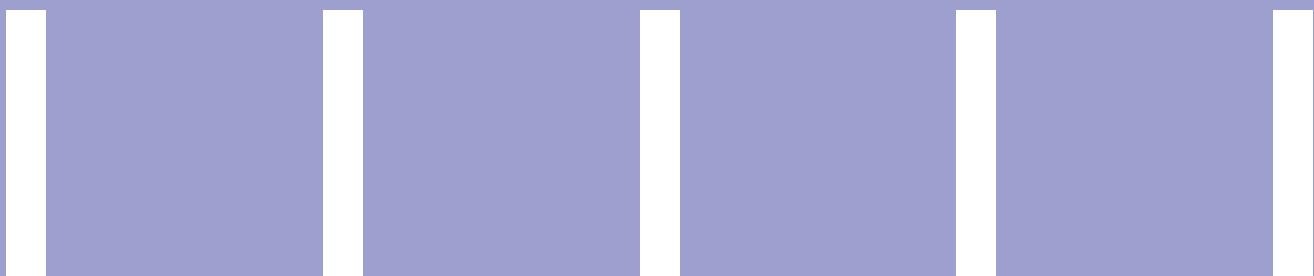
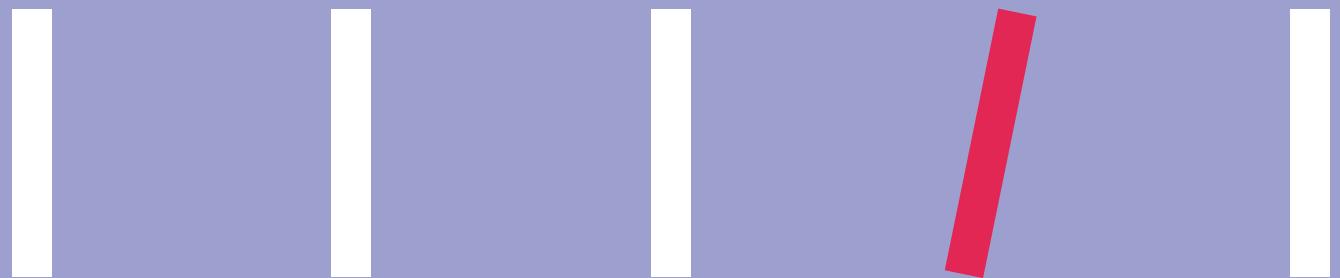
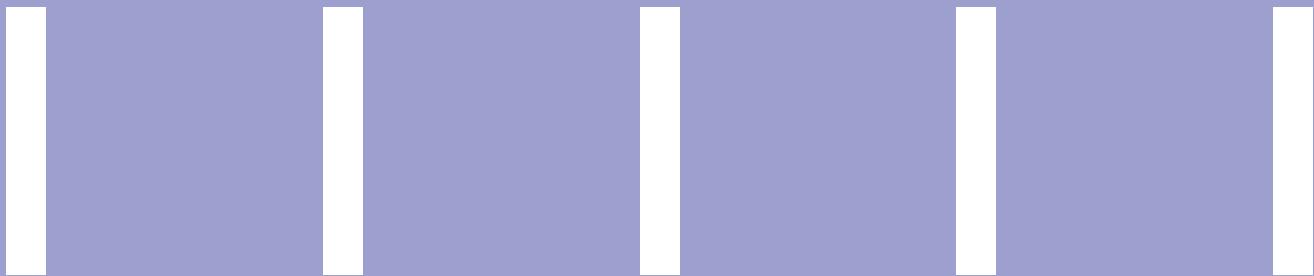
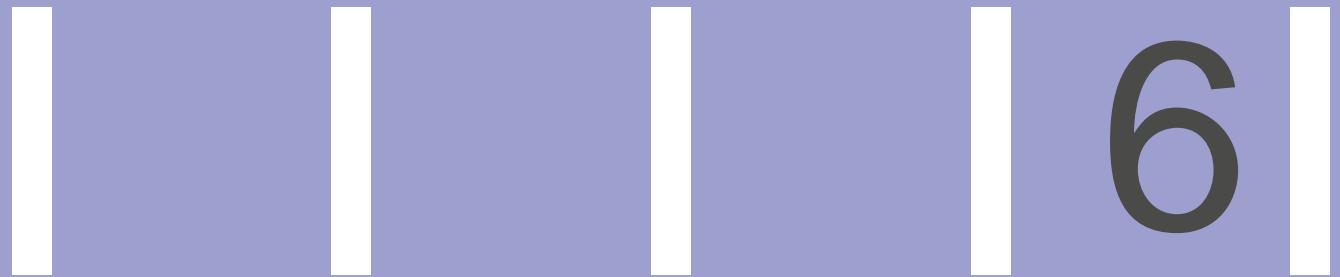
→ Ispitujte učenike tijekom svih aktivnosti koje veze mogu vidjeti između njihovih navika (tj. onoga što obično nose ili jedu) i globalnog problema na kojem radite. Kako mi doprinosimo (ili ne) pojedinom SDG-u? Sada kada razumijemo ovaj globalni problem,

Procjena

→ Pitajte svoje učenike jesu li dovoljno osjetili problem na kojem rade. Jesu li i racionalna i emocionalna sfera bile uključene u obrazovni proces?

IZGRADNJA PROJEKATA ZA UČENJE KOJI POTIČU PROMJENU

6

Globalno građansko obrazovanje pomaže učenicima razmišljati o svojim osobnim i javnim životnim odlukama te promišljati o posljedicama njihovih izbora. Predlaganje alternativnih rješenja i zajedničko djelovanje kako bi se promijenila njihova okolina može razviti duh „globalne odgovornosti“ i osjećaj „građanina svijeta“.

Planiranje

- Imajte na umu da je glavni cilj procesa učenja nadahnuti, omogućiti i njegovati želju za pokretanjem promjene. Kao što je Mahatma Gandhi rekao „ideje nisu ništa bez djelovanja“.
- Ključno je stvoriti optimistično ozračje koje će učenicima pomoći shvatiti da je promjena moguća. Možete koristiti primjere iz povijesti ili usporediti iskustva ranijih generacija kako biste pokazali postignuti napredak i otvorili pozitivan pogled na budućnost.
- Ne zaboravite: da bi se učenici zainteresirali za problem, prvo ga moraju razumjeti najbolje što mogu kako bi bili svjesni kompleksnosti, izazova i brojnih gledišta vezanih za taj problem. Koristeći metode sudjelovanja ili participativne metode (zasnovane na stvarnosti i iskustvu grupe) i aktivnosti koje promoviraju promišljanje i kritičko mišljenje, pomoći će se mladim u promjeni paradigme i njihovu načinu shvaćanja stvarnosti.

Realizacija

- Programske aktivnosti koje identificiraju probleme na mikro razini (učionica, škola, zajednica, selo itd.).
- Odaberite problem ili pitanje koje je blisko i relevantno za učenike. Možda se odnosi na potrebe lokalne zajednice ili se može usjmeriti na podizanje svijesti, povećanje razumijevanja, mijenjanje načina gledanja na probleme itd.

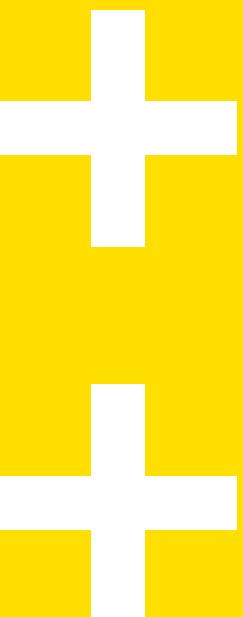
→ Pomozite grupi pronaći načine kako na kreativni način zamisliti „rješenje“ kada odluče s kojim problemom će se suočiti. Potaknite ih na razmišljanje izvan okvira i neka budu jedinstveni i inovativni u svojemu pristupu.

→ Važno je motivirati grupu i pomoći im da vizualiziraju ono što žele postići. Potaknite ih da se usredotoče ne na veličinu akcije, već na njezinu povezanost s globalnim doprinosom pozitivnih promjena.

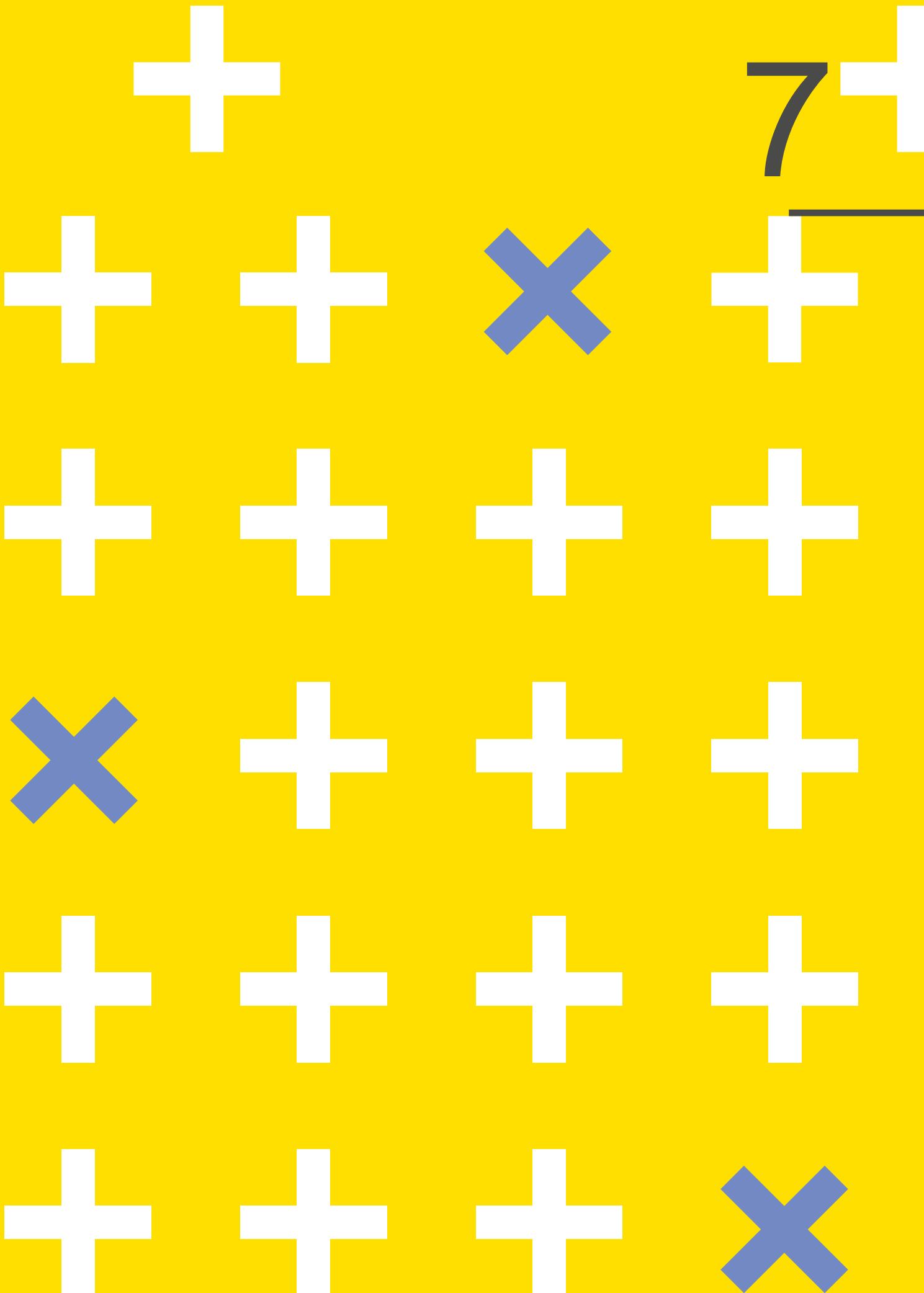
→ Važno je pojasniti da sudionici projekta nisu „spasitelji“! Pristupi GGO-a pomažu boljem razumijevanju tuđih perspektiva i iskustava tako da se posljedično djelovanje i aktivizam usredotočuju na rad s ljudima, a ne na njih ili u njihovo ime.

Procjena

- Stvorite prostor za analizu i razmatranje njihovih postupaka, postignutih rezultata i kako su se sudionici osjećali tijekom procesa. Koje su snage i slabosti istaknute? Što je prošlo dobro, a što bi se moglo poboljšati? Koje lekcije naučene za budućnost?
- Prepoznavanje onoga što se promijenilo može potaknuti grupu na nastavak rada, potaknuti ih ispričati svoju priču i, naravno, proslaviti uspjeh projekta!

**USREDOTOČITE
SE NA PROCES,
A NE NA ISHODE**

**Kako bi potaknuli promjene u
stavu i djelovanju morate
sagledati proces koji izvodite s
vašim učenicima. Stoga se ne
brinite ako niste
došli do očekivanih ishoda.**

**Ako ste uložili u proces,
rezultati će biti bolji jer ste
pomogli učenicima razviti
njihovo razumijevanje,
svijest te
posljedično njihove emocionalne
odgovore i ponašanje; a to je ono
što je osnova promjene koju vi i
vaši učenici želite vidjeti u svijetu.**

Planiranje

- Stvorite odgovarajuće ozračje i prostor za učenje; ohrabrujući, siguran i uključiv prostor za učenje jedni s drugima gdje svi osjećaju pripadnost, samouvjereni su i cijenjeni.
- Ozračje može pomoći da se mlađi osjećaju sposobno i da su voljni sudjelovati od početka. Okruženje koje izgleda i funkcioniра više kao zajednički prostor (slobodan prostor, stolice u krugu, male grupe itd.) nego kao učionica, može pomoći u promjeni i opuštanju grupne dinamike. Ovo može potaknuti mlađe ljudi na slobodno raspravljanje i izražavanje.
- Osmislite svoj projekt tako da uključuje aktivnosti i metodologije koje potiču radoznalost i kreativnost.
- Razmislite o kompetencijama koje će vaš projekt razvijati i na temelju toga odaberite sadržaj, ciljeve i radnje koji to podržavaju. One trebaju biti korisne i imati stvarnu primjenu. Sjetite se da je proces ključan, a ne bavljenje sitnicama sadržaja: ne radi se o znanju što je solidarnost, već o prakticiranju solidarnosti.

Realizacija

- Naučite odlučivati zajedno, poštujući svačiju gledišta. Različita

stajališta obogaćuju razvoj vašeg projekta, a učenje kako se nositi s kontroverzom je važan dio procesa. Polazeći od njihovih različitih pozicija pozovite mlađe ljudi da stvore zajedničku viziju o predloženim problemima.

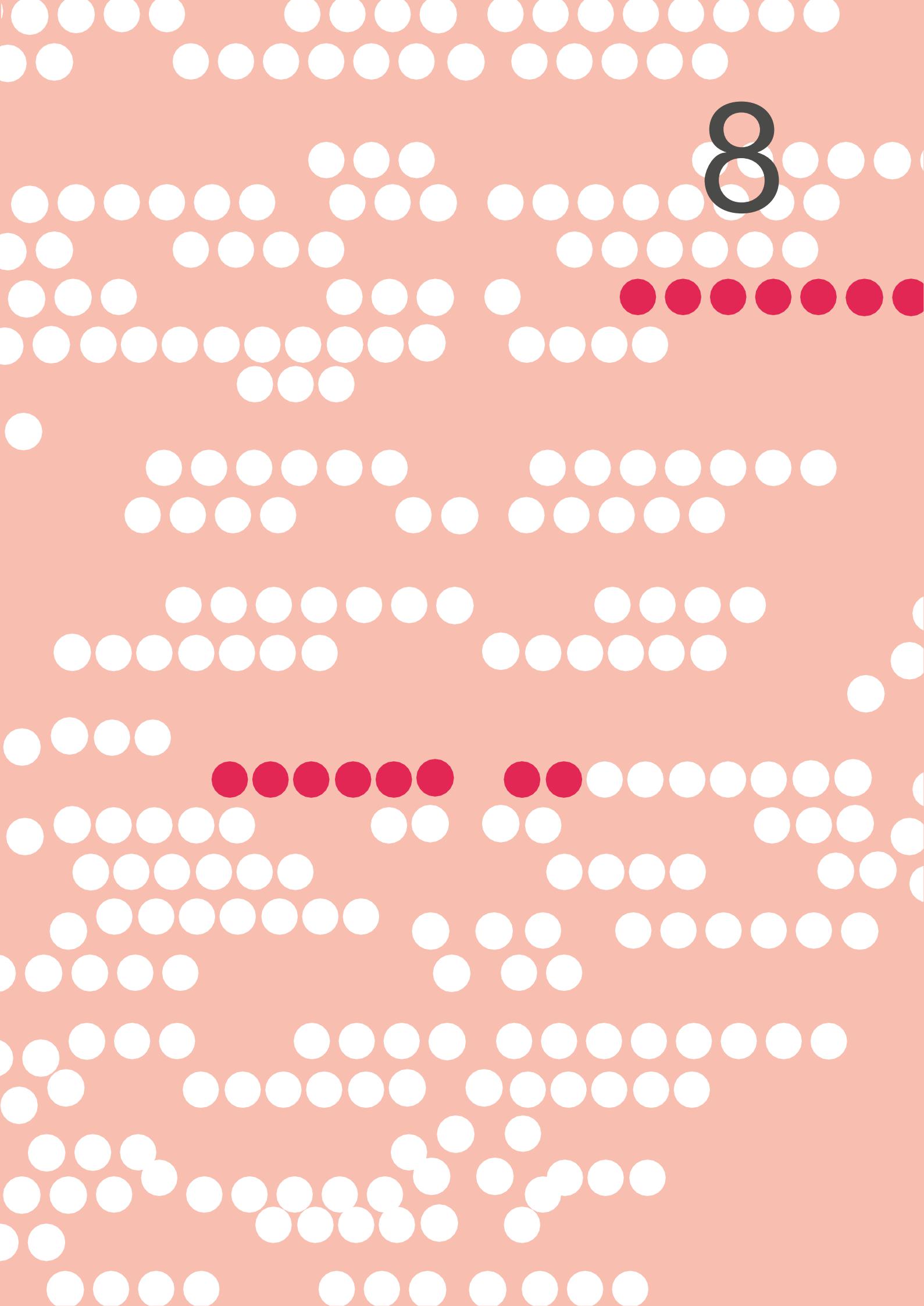
- Odredite za grupu koje će radnje donositi promjenu u odnosu na fokus projekta. Omogućite učenicima slobodno izražavanje svojih mišljenja o tome te kako ih pokrenuti na najbolji način.
- Koristite široki raspon izvora, prilagodite ih gdje god je moguće različitim kapacitetima i karakteristikama grupe koja uči.
- Svaka prekretnica nudi novu priliku. Podijelite s ostatim kada mislite da je vaš projekt došao do neke značajne točke. Vaš rad može obogatiti i potaknuti druge sudionike i građane te time povećati mogućnosti za promjenom.

Procjena

- Nemojte se fokusirati na rezultate projekta, već na sam proces. Koje promjene vidite u načinu rada grupe i u svakom pojedinom članu?
- Odvojite malo vremena i prostora kako bi zajedno s mlađima koji su uključeni procijenili proces, te saznajte kako se osjećaju nakon što je projekt završen.

**IZGRADITE
MREŽE**

8

**Globalno građansko
obrazovanje je ponajprije
zajednički proces.**

**Uspostavljanje pristupa koji
stvara ili gradi na temelju osjećaja
zajedništva kao i razvija unutarnje
i vanjske mreže, može pomoći u
donošenju širokog spektra
stajališta, vizija
i iskustava u vašemu projektu.**

Planiranje

- Stvarajte ozračje dobrodošlice od početka projekta. Uključite svoje kolege i pitajte ih kako mogu / žele li sudjelovati. Saznajte kako mogu doprinijeti, koja područja stručnosti ili interesa mogu donijeti projektu i koliko su voljni ili žele biti uključeni u projekt.
- Pronalaženje saveznika u vašoj školi (drugi učitelji, upravitelji, školski radnici, roditelji...) također je korisno kada se suočite sa sustavnim poteškoćama. Zajedno je lakše pronaći rješenja, prostor i vrijeme za realizaciju svog projekta.
- Otvaranje vaše škole svjetu donijeti će svijet vašoj školi. U ranim fazama pitajte svoje učenike i kolege koji ljudi, lokalne zajednice, nevladine organizacije, udruge, institucije itd. mogu biti uključene u proces i pozovite ih da se uključe.

Realizacija

- Izlazak iz učionice i školskog okruženja može pomoći pokretanju projekta. Ako je moguće, posjetite svoje lokalno područje kako biste istražili lokalne/globalne veze. Razgovarajte s pojedincima za koje mladi znaju ili osjećaju da su relevantni i važni za uključivanje; kao što su stručnjaci, migranti, aktivisti itd.
- Podijelite rad sa svojim kolegama i pomažite jedni drugima u procjeni procesa podučavanja i učenja.

- Zamolite roditelje, obitelji ili školske radnike da pomognu u razvoju zajednice zajedničkog učenja koja podržava učenike tijekom cijelog procesa ako počnete shvaćati da vam treba više pomoći nakon što je projekt započeo.
- Nastavite graditi i razvijati mrežu kroz omogućavanje i ohrabrvanje svake osobe (mladih, učitelja, roditelja...) da daju prijedloge, ideje i povratne informacije o tome kako bolje realizirati ciljeve projekta. Ovo može pomoći u stvaranju više ideja, resursa i alata koje ćete ubuduće koristiti vi, vaši kolege i cijela školska zajednica.

Procjena

- Uključite sve sudionike projekta u njegovu evaluaciju. To će osigurati da bude bogato i informativno koliko god je moguće.
- Pronađite načine kako bi održali mreže i odnose koje vi i vaši učenici uspostavljate s udruženjima, nevladnim organizacijama, udrugama i dr. u koje ste uključeni, čak i kada projekt završi.
- Proslavite projektne rezultate izvan škole. Podijelite ih na javnom događanju, na internetu i sa svim mrežama (unutarnjim i vanjskim) koje su pridonijele njihovom postizanju.
- Zapamtite da su roditelji i obitelji ključni akteri u izgradnji promjene! Pronađite nazučinkovitije načine ili sredstva njihovog informiranja i uključivanja.

CSO-LA/2017/388-169
Start the Change! je
projekt sufinanciran
sredstvima Europske

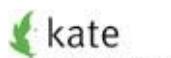
Ova publikacija nastala
je uz pomoć Europske
unije. Sadržaj ove
publikacije isključiva je
odgovornost
Progettomondo.mial i
ni na koji način ne
odražava
stavove Europske
unije.

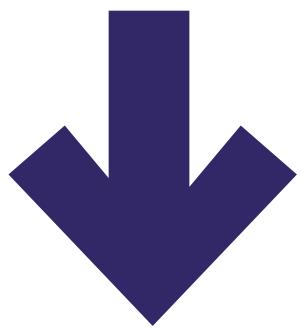
Grafički izgled:
Bianco Tangerine (www.biancotangerine.it)

Promotori:

U suradnji s:

Posjetite nas na web stranici www.startthechange.eu

START THE CHANGE

**OBRAZOVANJE
JE NAJSNAŽNIJE
ORUĐE KOJE
MOŽETE
UPOTRIJEBITI
KAKO BI
PROMIJENILI
SVIJET**

Nelson Mandela